

Kirkelig fellesråd i Oslo

Dato: 06.12.2018
Saksnummer: 2018/29/RW

Sak F 29/18 Høring: Kirkeordning for den norske kirke

Vedlagt her er

- Høringsdokumentet fra Kirkerådet
- et notat fra Nettverket for fellesrådsledere med deres synspunkter/høringssvar
- et notat fra Geir Magnus Walderhaug, representant fra Kampen menighet i fellesrådet, med høringssvar.

Vi oppfordrer dere til å komme med innspill i denne saken og helst sende de inn skriftlig før møtet til LR879@kirken.no

Robert Wright
Kirkeverge

1 Kirkeordning for Den norske kirke

2 Høringsdokument

3 Innledning

4 Kulturdepartementet sendte høsten 2017 ut et forslag til trossamfunnslov for alle
5 tros- og livssynssamfunn i Norge, inklusive Den norske kirke. Det er ventet at denne
6 loven skal behandles i Stortinget våren 2019.

7 Med forslaget om ny trossamfunnslov følger også at kirkeloven skal oppheves. I dag
8 regulerer kirkeloven de viktigste myndighetsforhold innen Den norske kirke.

9 Kirkerådet sender her ut et forslag til bestemmelser som skal erstatte kirkeloven når
10 denne oppheves. Disse bestemmelser er ikke ment å medføre endringer i dagens
11 ordninger. Forslaget til trossamfunnslov forutsetter at kirken selv gir nærmere regler
12 i en kirkeordning som fastsettes av Kirkemøtet.

13 Forslaget tar også sikte på å følge opp Kirkemøtets behandling av *Den norske kirkes*
14 *grunnlag* (sak KM 06/14 og 04/15) som er et forslag til overordnede bestemmelser
15 om Den norske kirke.

16 Kirkerådet legger i denne høringen frem et forslag til helhetlig kirkeordning.
17 Kirkerådet vil komme tilbake til oppfølging av de vedtak i *veivalgsaken* fra 2016 (sak
18 KM 08/16) som ikke er behandlet her.

19 Det fremmes forslag om enkelte mindre justeringer i dagens ordninger. Dette er
20 oppdateringer av regelverket i tråd med den utviklingen som har vært blant annet for
21 at formuleringene skal følge de endringene som har skjedd i kommunelovgivningen
22 våren 2018.

23 De konkrete endringsforslagene er beskrevet nærmere i høringsdokumentet.

24 Høringsdokumentet og et *regelspeil* – en oversikt som viser paragrafene i den
25 foreslåtte kirkeordningen sammenstilt med dagens kirkelov – legges ut på kirkens
26 nettsider.

27 Høringsinstansene bes om å benytte Kirkerådets høringsportal på nettstedet
28 <https://kirken.no/hoeringer> og gi sitt svar på følgende spørsmål:

29 Har høringsinstansen innspill til det vedlagte forslag til kirkeordning som kan gjelde
30 når ny trossamfunnslov trer i kraft?

31 Alle hørings svar vil bli gjort tilgjengelig på kirkens nettside.

32 Høringsfrist er 15. desember 2018.

33

34

1

2 **Kapittel 1: Den norske kirkes grunnlag**

3

4 Kapittel 1 i forslaget til kirkeordning, med tittelen *Den norske kirkes grunnlag*, skal
5 fungere som grunnlagsbestemmelser for Den norske kirke. Disse fastsetter hva som
6 er kirkens læregrunnlag og definerer dens identitet som trossamfunn og folkekirke.

7 Kapitlet er delt i åtte paragrafer som ivaretar ulike sider ved kirken. Innholdet er
8 formet ut fra en bestilling fra Kirkemøtet i 2015 (KM sak 04/15).

9 *Læregrunnlaget - § 1*

10 Den norske kirkes læregrunnlag er i dag fastlagt i Kong Christian Den Femtis Norske
11 Lov fra 1687 (NL) 2-1. Etter grunnlovsendringene i 2012 er det et behov for at Den
12 norske kirke selv fastsetter sitt læregrunnlag. Dette er også bekreftet i forslaget til ny
13 trossamfunnslov § 10 første ledd, hvor det heter «Kirkemøtet fastsetter kirkens
14 grunnlag og lære (...)».

15 Formuleringene i NL 2-1 lovfester kirkens selvforståelse etter reformasjonen. Det er
16 denne identitet Grunnloven ønsker at kirken skal ta vare på når den i § 16 omtaler
17 Den norske kirke som en evangelisk-luthersk kirke.

18 Forslaget til ny bestemmelse innebærer ingen endring i læregrunnlaget, og
19 kontinuiteten med dagens ordlyd er vektlagt. Bestemmelsen formulerer hvordan Den
20 norske kirke definerer evangelisk-luthersk lære.

21 *Deltakelse i det økumeniske fellesskap - § 2*

22 På bakgrunn av bekjennelsen og en luthersk selvforståelse kjenner Den norske kirke
23 seg forpliktet til å fremme synliggjøringen av enheten i hele den verdensvide kirke.

24 Arbeidet for kirkelig enhet gir viktige impulser til det kirkelige liv samtidig som det
25 utfordrer Den norske kirke til stadig å tenke gjennom sin selvforståelse og tolkningen
26 av sitt eget læregrunnlag. Dette gjelder særlig for de forpliktende økumeniske avtaler
27 Den norske kirke har inngått. Selv om bestemmelsen ikke uttrykker noen økumeniske
28 føringer med hensyn til hvordan læregrunnlaget skal forstås, finner Kirkerådet det
29 naturlig å se forslaget til § 2 i sammenheng med § 1.

30 *Dåp og tjeneste i menigheten - §§ 3 og 5*

31 Innlemmelsen i det kristne fellesskap skjer ved dåpen. Den kirkerettslige
32 konsekvensen av dette er at dåp er nødvendig for medlemskap i Den norske kirke.
33 Alle døpte er kalt til et liv i tro og tjeneste og er omsluttet av det lokale kirkelige
34 fellesskapet. I dette fellesskapet står alle døpte likt, med et felles ansvar for kirkens
35 liv.

36 Kirkerådet foreslår at arbeidet i menigheten beskrives som et tjenestefellesskap
37 mellom ulike frivillige og tilsatte personer og grupper. I tjenestefellesskapet inngår

1 også de vigslede tjenestene samt den overordnede tilsynstjenesten som biskopene har
2 ansvar for. De vigslede medarbeiderne skal lede menigheten innenfor det fagområdet
3 de er vigslet til. Dette skjer ikke i stedet for eller på vegne av, men *sammen med* de
4 øvrige tilsatte og samfunnet av alle de døpte, som de vigslede tjenestene springer ut
5 av.

6 *Den norske kirkes oppdrag - § 4*

7 Den norske kirkes oppdrag beskrives som todelt: både å forvalte nådemidlene (Ord
8 og sakrament) og – i forlengelsen av dette – å forvalte en diakonal grunnholdning.

9 Oppdraget begynner i menigheten som er samlet til gudstjeneste. Her får mennesker
10 høre evangeliet, her blir de døpt og mottar nattverden. Fra det gudstjenestefeirende
11 fellesskap sendes mennesker ut, og slik videreføres kirkens stadige sendelse (*missio*)
12 med evangeliet. Sendelsen blir konkretisert i formuleringen om at Den norske kirke
13 er en «bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke».

14 Folkekirkebegrepet understreker at Den norske kirke består av alle dem som er døpt
15 inn i kirkens fellesskap. Som folkekirke forholder Den norske kirke seg til allmenne
16 livserfaringer i samfunnet, og kirken søker gjennom gudstjenester og kirkelige
17 handlinger samt i sin øvrige virksomhet å reflektere menneskelivet i dets mangfold.
18 Dernest innebærer betegnelsen en vektlegging av den lokale menighet som en viktig
19 del av lokalsamfunnet og som en av institusjonene som er med å binde samfunnet
20 sammen.

21 *Organisering og ledelse av Den norske kirke - § 6*

22 Den grunnleggende enhet i kirken er teologisk sett menigheten. Den er det egentlige
23 «sted» for utførelse av kirkens kall og oppdrag. I norsk kirkeordning har menigheten
24 alltid vært identifisert med soknet. Begrepene sokn og menighet kan således belyse
25 hverandre gjensidig. På den ene siden hviler den selvstendighet og det juridiske
26 rammeverk som i dag omgir soknet på identifikasjonen med menigheten, forstått
27 som den lokale kirke. På den andre siden er menigheten i Den norske kirke i all
28 hovedsak en størrelse som defineres utfra en geografisk gitt ramme, nemlig soknet.
29 Sokneinndelingen er også et uttrykk for kirkens landsdekkende funksjon: Det skal
30 ikke finnes noe sted innenfor rikets grenser der det ikke er en lokal menighet.

31 Den enkelte menighet har en stor grad av selvstendighet, samtidig er menighetene i
32 Den norske kirke bundet sammen gjennom en felles bekjennelse og felles ordninger
33 og ledelsesstrukturer. Dette kommer til uttrykk ved formuleringen om at soknet ikke
34 kan løses fra Den norske kirke. Kirkerådet anser denne formuleringen som
35 grunnleggende i forståelsen av den enkelte menighets forhold til den nasjonale
36 kirkeorganisasjon. Dette er begrunnelsen for at setningen er tatt inn i forslaget til
37 kirkeordning selv om den også står i forslaget til ny trossamfunnslov.

38 Confessio Augustana artikkel V uttrykker at det skal finnes en ordnet tjeneste med
39 Ord og sakrament. Det er derfor en nødvendig del av kirkeordningen at det finnes en
40 slik ordnet prestatjeneste i alle menigheter. Videre skal alle menigheter stå under
41 tilsyn av en biskop. Tilsynet markerer at den lokale menighet ikke står alene som en

1 avgrenset størrelse, men hører til i et videre fellesskap. Biskopene har dessuten et
2 særskilt ansvar for å verne om læren.

3 Styring og ledelse av Den norske kirke skjer på alle nivå gjennom demokratisk valgte
4 organer. Læren om det allmenne prestedømme sier at alle medlemmer av kirken har
5 like høy status. Denne læren gir dermed en teologisk begrunnelse for en demokratisk
6 styringsmodell. At Den norske kirke er demokratisk ledet, og at det blir lagt til rette
7 for at flest mulig av medlemmene skal kunne delta i den demokratiske prosessen, er
8 dessuten et viktig kjennetegn på Den norske kirkes identitet som folkekirke.

9 Samtidig er tjenesten med Ord og sakrament, slik den er beskrevet ovenfor, gitt et
10 særlig ansvar og en spesiell fullmakt. Styring og ledelse skjer følgelig i et *samvirke*
11 mellom kirkens leke medlemmer og dem som representerer den ordinerte tjeneste.
12 Samvirket skjer i hovedsak innenfor rammen av de valgte råd.

13 Alle kirkelige møter og råd har en forpliktelse til lojalitet mot Den norske kirkes
14 læregrunnlag, med en henvisning til § 1. Forslaget er en videreføring av dagens § 28 i
15 kirkeloven.

16 *Samisk kirkeliv - § 7*

17 Det er en naturlig konsekvens og videreføring av Den norske kirkes arbeid med
18 samisk kirkeliv at det samiske innslaget i Den norske kirke blir reflektert i en egen
19 paragraf i kirkeordningen. Bestemmelsen skal reflektere den tilstanden som gjelder i
20 dag.

21 *Den norske kirkes grunnlag som overordnet regelverk - § 8*

22 Det legges opp til at grunnlagsbestemmelsene i kapittel 1 er overordnet øvrig
23 regelverk. Den øvrige kirkeordning og andre kirkelige regelverk må dermed være i
24 samsvar med de regler og prinsipper som kommer til uttrykk i *Den norske kirkes*
25 *grunnlag*.

26

27 **Kapittel 2. Kirkelig inndeling, kirkens organer,** 28 **medlemskap, kirkelige registre og kirkelig stemmerett**

29 *Innledning*

30 Kapitlet omhandler kirkens organisering, den kirkelige inndelingen og
31 styringsorganene. Dette kapittel avløser kapittel 1 i kirkeloven.

32 Den norske kirke er inndelt i bispedømmer, prostier og sokn. Den kirkelige
33 inndelingen omfatter pr. 1. januar 2018 11 bispedømmer, 100 prostier og 1204 sokn.
34 Prostiene og bispedømmene er administrative enheter mens soknet både er en
35 rettslig selvstendig enhet og definerer den geografisk avgrensede menigheten. Denne
36 strukturen videreføres.

1 Som følge av endrede regler om medlemskap i ny trossamfunnslov foreslår
2 Kirkerådet mindre justeringer i regler om tilhørighet og medlemskap samt ordning
3 for kirkelige registre og kirkelig stemmerett. Dagens krav om å være bosatt i riket for
4 å kunne være medlem av Den norske kirke foreslås lempet på, slik at også personer
5 uten fast bosted, men som har tilknytning til en menighet, skal kunne registreres som
6 medlem. Det foreslås også å videreføre en tilhørighetsordning for barn der en eller
7 begge foreldre som kirkemedlemmer.

8 *Endringer i kirkelig inndeling, navn på kirker mv. - § 9*

9 Ordningen for endringer i den kirkelige inndelingen legger i dag
10 avgjørelsesmyndighet til departementet, men for endringer innenfor bispedømmet er
11 dette ansvaret lagt til det enkelte bispedømmeråd. Tilsvarende gjelder for fastsetting
12 av navn på kirke, sokn og prosti. Etter forslaget til ny trossamfunnslov vil det bli helt
13 opp til Kirkemøtet å fastsette bestemmelser om den kirkelige inndelingen. Kirkerådet
14 foreslår å videreføre dagens ordning når det gjelder bispedømmerådets ansvar. For
15 øvrig foreslås det at Kirkerådet ivaretar inndelingsendringer med unntak av
16 opprettelse av og navn på nye bispedømmer og andre endringer i grensene for
17 bispedømmer, som foreslås lagt til Kirkemøtet.

18 *Kategorialmenigheter og valgmenigheter - § 9*

19 De alternative formene for menighetsdannelse er kategorialmenigheter og
20 valgmenigheter. Kategorialmenighetene retter seg mot bestemte kategorier
21 medlemmer. Valgmenigheter bygger på personlig tilslutning uavhengig av bosted og
22 retter seg dermed ikke mot en bestemt kategori medlemmer. Kirkerådet foreslår at
23 dagens forsøksordning med valgmenigheter videreføres som en fast ordning.

24 Disse ordningene kommer som supplement til normalordningen som er
25 soknemenigheten.

26 *Overordnet bestemmelse om kirkens styringsorganer - § 10*

27 Kirken har styringsorganer både på sokne- og bispedømmenivå samt på nasjonalt
28 nivå. Det foreslås en bestemmelse som slår dette fast. Bestemmelsen åpner for at
29 Kirkemøtet også kan etablere andre organer, for eksempel organer på prostinivå.

30 Kirkemøtets rolle som øverste representative organ er forutsatt i dagens kirkelov,
31 men det er ikke uttrykkelig fastsatt. Hva som ligger i å være øverste representative
32 organ, foreslås presisert ved å tilføye at det innebærer en *besluttende* myndighet.

33 *Tilhørighet og medlemskap - § 11*

34 Tilhørighet og medlemskap i Den norske kirke må reguleres i kirkeordningen. Dagens
35 regler i kirkeloven vil, ifølge forslaget til ny trossamfunnslov, bli avløst av mer
36 generelle regler om inn- og utmelding i en ny trossamfunnslov. Dette innebærer at
37 det er behov for å utfylle disse bestemmelsene. Dåp er for eksempel et medlemsvilkår
38 i Den norske kirke og foreslås tatt inn som del av Den norske kirkes grunnlag. Et

1 annet spørsmål gjelder tilhørighet og hvordan kirken skal forholde seg til barn som
2 har en eller begge foreldre som er medlemmer i kirken.

3 Vilkåret for medlemskap er i tillegg til dåp at «bare person som er bosatt i riket og
4 norsk statsborger i utlandet kan være medlem av Den norske kirke». Dette innebærer
5 at det bare er mulig for personer med norsk fødselsnummer å bli medlem i kirken.
6 Denne typen identifisering av medlemmer har vært nødvendig på grunn av
7 finansieringsordningen for tros- og livssynssamfunn generelt. Når dette systemet
8 legges om i forslaget til ny trossamfunnslov, kan det også være grunn til å se nærmere
9 på bosattkravet som medlemskapsvilkår. De senere år har det vært en økning av
10 personer i Norge uten fødselsnummer, men med lovlig opphold. Noen av disse
11 knytter seg til en lokal menighet, og det foreslås i kirkeordningen at også disse skal
12 kunne registreres som medlemmer.

13 Barn anses etter dagens bestemmelser i kirkeloven å høre inn under Den norske kirke
14 fra fødselen såfremt en av foreldrene er medlem. Dette omtales som en såkalt
15 forrangsbestemmelse for Den norske kirke. Er en av foreldrene medlem i Den norske
16 kirke hører barnet til kirken fremfor det trossamfunnet som den andre forelder
17 eventuelt er medlem i. Det vil si at selv om bare en av foreldrene er medlem av Den
18 norske kirke, har tilhørighet blitt registrert uavhengig av foreldrenes uttrykte ønske
19 om barnets kirketilhørighet. Kirkemøtet har vedtatt at man ikke ønsker videreføring
20 av slike forrangsregler.

21 På den annen side kan det være ønskelig og viktig å uttrykke fra kirkens side at barn
22 av kirkemedlemmer anses som tilhørig til kirken fra fødselen. På bakgrunn av dette
23 foreslås det en egen bestemmelse i kirkeordningen om tilhørighet. Samtidig legges
24 det opp til en ordning hvor registrering av tilhørighet forutsetter melding og enighet
25 blant foreldrene. I de fleste tilfellene vil melding bli gitt i forbindelse med dåp, og da
26 vil barnet bli fullverdig medlem av kirken. Etersom forslaget til trossamfunnslov ikke
27 legger opp til tilhørighetsbestemmelser, er det behov for at kirkeordningen presiserer
28 at tilhørighet kan registreres i tillegg til medlemskap, som i kirkens tilfelle forutsetter
29 dåp.

30

31 *Den norske kirkes medlemsregister - § 12*

32 Forslaget til trossamfunnslov § 15 legger opp til fortsatt lovregulering av at det skal
33 være et sentralt medlemsregister for Den norske kirke og at også kirkelige handlinger
34 skal registreres. I forslaget til kirkeordning foreslås det å presisere at
35 medlemsregisteret også skal kunne omfatte tilhørende barn og at kirkelige handlinger
36 skal inntas i registeret. Dersom kirken ikke lenger får opplysninger om tilhørende barn
37 fra Folkeregisteret, vil slike registreringer være avhengig av melding fra foreldrene.

38 Nærmere regler om medlemsregisteret og hvilke personopplysninger som skal
39 registreres er fastsatt av Kirkemøtet i 2018. Formålene som disse opplysningene kan
40 brukes til er fastsatt i medlemsregisterforskriften, og har betydning for hvordan den
41 nye personopplysningsloven og personvernforordningen (GDPR) skal etterleves av
42 alle kirkelige organer.

1 *Soknebåndsløsning - § 13*

2 Medlemskap i kirken har en nær tilknytning til soknet hvor man er bosatt. Det er her
3 medlemmet har kirkelig stemmerett og kan få kirkelige tjenester. Soknebåndet er et
4 av de viktigste folkekirkelige trekk ved Den norske kirke. Det blir foreslått en
5 bestemmelse i kirkeordningen som slår det fast som en hovedregel at medlemskap i
6 Den norske kirke er knyttet til det sokn en er bosatt i. Samtidig blir det foreslått en
7 justering i ordning for soknebåndsløsning. I kirkeloven § 4 er det i dag biskopen som
8 i særlige tilfeller og etter søknad fra vedkommende menighetsråd kan samtykke i at
9 en person for et begrenset tidsrom gis stemmerett i et annet sokn enn det
10 vedkommende er bosatt i. Forslaget i kirkeordningen går ut på at menighetsrådet i
11 menigheten der en ønsker overføring til, etter søknad fra et medlem, kan samtykke i
12 at dette får sitt medlemskap overført til et annet sokn enn det vedkommende er
13 bosatt i eller en valgmenighet. Det foreslås at biskopen blir klageinstans.

14 *Stemmerett - § 14*

15 På grunn av forslaget om en ordning for soknebåndsløsning foreslås det en
16 bestemmelse som viderefører at ingen kan ha stemmerett i mer enn ett sokn.
17 Ettersom en katedralmenighet ikke er et sokn, vil et medlem av en
18 katedralmenighet imidlertid fortsatt ha stemmerett både i katedralmenigheten og
19 i bostedssoknet. Også dette er en videreføring av gjeldende rett.

20

21 **Kapittel 3. Virksomheten i soknet. Soknets organer og** 22 **deres oppgavefordeling m.m.**

23 *Innledning*

24 Kapittel 3 i kirkeordningen skal avløse kapittel 2 i dagens kirkelov, altså kirkelovens
25 §§ 5 til 16. Det er ennå uklart om kommunens ansvar for å finansiere den
26 virksomheten som finner sted i soknet blir videreført i forslag til ny trossamfunnslov.
27 Kirkerådet har likevel tatt utgangspunkt i dette.

28 Det foreslås mindre justeringer i enkelte paragrafer i dette kapitlet – oppdateringer
29 som følger av endring i annet lovverk.

30 Reglene om menighetsmøtet og reglene om formene for menighetsrådets og kirkelig
31 fellesråds virksomhet videreføres.

32 *Soknets organer - § 15*

33 Kirkerådet foreslår at menighetsråd innenfor en og samme kommune skal kunne
34 etablere felles menighetsråd for flere sokn uten at det er begrenset til en
35 forsøksordning. Forslaget er i første rekke begrunnet med at det mange steder har
36 vist seg så vellykket med en slik ordning innenfor rammen av forsøk, at det bør åpnes
37 for en mer permanent adgang, som ikke trenger å begrunnes som forsøk – eller lede
38 til soknesammenslåing.

1 Etter forslaget i denne paragrafen overtar Kirkerådet den godkjenningsmyndighet
2 som i kirkeloven § 5 er lagt til departementet. Unntak fra dette er nevnte
3 bestemmelse om felles menighetsråd på mer permanent basis.

4 *Sammensetning, valgbarhet, uttreden m.m. - §§ 16–18*

5 Dagens sammensetning for menighetsrådet foreslås videreført som i dag.

6 De tilknyttede bestemmelsene i kirkeloven om plikt til å ta imot valg og rett til fritak
7 foreslås harmonisert med valglovens bestemmelser for det tilsvarende ved valg av
8 kommunestyre, slik at det holder å avgi skriftlig erklæring om at vedkommende ikke
9 ønsker å stille til valg på den aktuelle valglisten innen en fastsatt frist, for å få fritak.
10 Bestemmelsene om biskopens, prostens og andres deltakelse i menighetsrådsmøte
11 foreslås også videreført.

12 Bestemmelsene om uttreden av menighetsrådet i valgperioden foreslås i hovedsak
13 videreført i forslagets § 17. Kirkelovens bestemmelse om uttreden bygger i dag på
14 kommuneloven av 1992. Stortinget behandlet våren 2018 en ny kommunelov som
15 medførte noen språklige endringer. Kirkerådet foreslår å gjøre noen mindre
16 endringer for å harmonisere bestemmelsene med den nye kommuneloven.

17

18 *Daglig leder av menighetsrådets virksomhet - § 19*

19 Kirkelovens § 8 annet ledd om daglig leder av menighetsrådets virksomhet
20 videreføres i en ny § 19 i kirkeordningen.

21 *Oppgavefordelingen mellom menighetsråd og kirkelig fellesråd - §§ 20, 23, 24 og 25*

22 Det foreslås ingen endringer i oppgavefordelingen mellom menighetsråd og kirkelig
23 fellesråd i denne høringen.

24 Det foreslås ingen endring i sammensetning av kirkelig fellesråd, men som følge av at
25 Kirkemøtet ikke har myndighet til å fastsette regler som pålegger kommunen å velge
26 en representant til kirkelig fellesråd (og til menighetsråd i ettsoknskommuner),
27 presiseres det at kommunen *kan* oppnevne en slik representant. Ved fortsatt
28 kommunal finansiering bør det være en forventning fra kirkens side at kommunen er
29 representert i kirkelig fellesråd.

30 Når det gjelder avklaring av økonomiforvaltning for soknets organer har
31 departementet i brev av 14. februar 2018 varslet at de «i det videre arbeidet med
32 lovforslagene [vil] vurdere nærmere om regnskapsloven bør gjøres gjeldende for
33 soknene.» Dette kan få betydning for utforming av bestemmelsen om at «Regler om
34 budsjettordning, regnskapsføring og revisjon gis av Kirkemøtet», som er tatt inn i §
35 20. Det samme gjelder tilsvarende bestemmelse i § 25.

36 *Menighetsmøtet - §§ 21 og 22*

37 Kirkerådet foreslår at dagens to bestemmelser om menighetsmøtet i kirkelovens §§ 10
38 og 11 videreføres tilnærmet uendret. Presiseringen i forslaget til § 22 første ledd om at

1 menighetsmøtet bare avgjør saker om innføring av gudstjenstlige bøker i kirken *når*
2 *Kirkemøtet har overlatt spørsmålet til menighetsmøtets avgjørelse*, er i samsvar
3 med dagens rettstilstand. Dette fremgår blant annet av Kulturdepartementets brev til
4 Kirkerådet av 22. juni 2017.

5

6 *Opptak av lån - § 26*

7 Kirkeloven § 16 er her videreført med unntak av bestemmelsen i § 16 tredje ledd om
8 soknets konkursvern som er videreført i forslag til ny trossamfunnslov § 12 sjuende
9 ledd.

10

11 **Kapittel 4. Kirkebygg**

12 *Innledning*

13 Forslaget til ny trossamfunnslov legger opp til en nedbygging av dagens lovregulering
14 av kirker. Samtidig foreslås det en lovbestemmelse om at Kirkemøtet gir regler om
15 krav til kirke, forvaltning av kirke og tilhørende fond, kirkens inventar og utstyr, og
16 om bruk av kirke, herunder betaling for bruk.

17 Det er gode grunner for å gjennomgå og endre enkelte bestemmelser om kirkebygg.
18 Kirkemøtet gjorde også i sak KM 15/15 vedtak om enkelte endringer. Disse vedtakene
19 følges *ikke* opp i denne høringen, men Kirkerådet vil komme tilbake til dette på et
20 senere tidspunkt.

21 Kirker er signalbygg som både utgjør en viktig del av vår kulturarv og samtidig skal
22 fungere som lokaler til kirkelig aktivitet i dag. Disse hensynene ivaretas gjennom
23 dagens godkjenningsordninger og nærmere retningslinjer i et eget rundskriv (*T-*
24 *3/2000 Forvaltning av kirke, kirkegård og kirkens omgivelser som kulturminne og*
25 *kulturmiljø*). Med den hjemmelen som foreslås i ny trossamfunnslov, vil Kirkemøtet i
26 samarbeid med Riksantikvaren kunne fastsette ordninger og saksbehandlingsregler
27 som fortsatt sikrer en kulturminnefaglig behandling av kirkebyggsaker, ut over det
28 som kan pålegges i medhold av kulturminnelovens gjeldende bestemmelser.

29 I denne høringen foreslår Kirkerådet at kirkelovens bestemmelser om kirkebygg tas
30 inn i kirkeordningen. Godkjenningsordninger vil i forslaget tilsvare dagens, men med
31 den forskjellen at departementet ikke lenger vil være godkjennings- eller
32 klageinstans.

33

34 *Definisjon av og eiendomsrett til kirke - § 27*

35 Forslaget til trossamfunnslov § 13 viderefører dagens regel i kirkeloven § 17 om at
36 kirkene er soknets eiendom med mindre annet følger av særskilt rettsgrunnlag. Det
37 foreslås å presisere i bestemmelsen at etter kirkeordningens ikrafttredelse, er
38 Kirkerådets godkjenning avgjørende for om nye bygg skal defineres som kirke.

1 Bestemmelsen viderefører også forutsetningen om at det skal være kirke i hvert sokn.
2 Når dette videreføres i kirkeordningen, vil imidlertid bestemmelsen kunne få et annet
3 innhold enn i dag. Etter dagens kirkelov har kommunen et økonomisk ansvar for
4 bygging av kirker, og når det opprettes et nytt sokn får kommunen en forpliktelse
5 etter loven. I kirkeordningen vil bestemmelsen først og fremst legge begrensninger på
6 muligheten til å opprette nye sokn på steder hvor det fra før ikke er kirke. Dersom det
7 ikke er kirke fra før i et område hvor et nytt sokn ønskes opprettet, må finansiering av
8 ny kirke avklares nærmere i hvert tilfelle. Forutsetningen vil også være at dette skal
9 være en kirke i kirkeordningens forstand. Det vil si at ulike former for *flerbrukshus*,
10 kulturhus eller lignende ikke er tilstrekkelig. For sokn hvor det ikke er kirke i dag, vil
11 bestemmelsen kunne opprettholde en forventning om at det skal bygges kirke.

12 *Forvaltning og begrensning av rådighet - § 28*

13 Hovedregelen om at forvaltningen av kirkene hører under kirkelig fellestråd, slik det
14 fremgår i kirkeloven § 18, foreslås videreført uendret. Det samme gjelder
15 bestemmelsene om begrensning av rådighet, som innebærer at kirker ikke kan
16 avhendes, pantsettes eller påheftes bruksretter.

17 Det foreslås en åpning for at Kirkerådet kan samtykke i salg av kirker når særlige
18 grunner tilsier, slik som dagens bestemmelse hvor myndigheten er lagt til
19 departementet. Fast eiendom ellers som et sokn eier og som ikke er nødvendig for
20 kirken, kan avhendes med samtykke av bispedømmerådet. Dette er også en
21 videreføring av gjeldende rett og vil for eksempel kunne være aktuell dersom det skal
22 skilles ut en parsell fra kirketomten.

23 En særlig problemstilling som har blitt vurdert, er langtidsutleie av kirker. I
24 situasjoner der kirkeforvaltningen står overfor store avgjørelser, som å ta en kirke ut
25 av bruk, langtidsutleie, avhending eller nedleggelse, kan det stilles spørsmål om hvor
26 langt fellestrådet myndighet til å disponere over kirkebygget rekker. Biskopen
27 forordner gudstjenester i kirkene, og regelverket for bruk av kirker regulerer
28 menighetsrådet bruk av kirker. Når en kirke ikke lenger har forordnete gudstjenester
29 og videre bruk skal avgjøres, er gode lokale prosesser viktige. Kirkerådet foreslår ikke
30 endringer i regelverket på dette området nå.

31 For øvrig omfatter bestemmelsen også biskopens godkjenningmyndighet for
32 anskaffelse og avhending av kirkens inventar og utstyr og menighetsrådet plikt til å
33 føre fortegnelse over inventar og utstyr. Det foreslås ingen endringer her.

34

35 *Kirkefond - § 29*

36 Kirkelovens bestemmelse om kirkefond foreslås videreført uendret. Hovedregelen er
37 at kapital som er knyttet til en kirke skal samles i et fond, og avkastningen skal da gå
38 til drift og vedlikehold av kirken. Kirkene finansieres i hovedsak over
39 kommunebudsjettene, og det antas at kirkefond ikke lenger har særlig betydning.
40 Testamentariske gaver til kirken eller menigheten skal brukes til det formålet de er
41 gitt til.

1 *Betaling for bruk av kirken - § 30*

2 Kirkemøtet har gitt nærmere regler for bruk av kirkene, som blant annet gir
3 menighetsrådet adgang til å låne ut kirken til for eksempel konserter og presten har
4 rett til å bruke kirken til blant annet kirkelige handlinger. I forbindelse med at
5 kirkeloven ble vedtatt ble det forutsatt at kirkemedlemmer i soknet skulle kunne få
6 utført kirkelige handlinger uten å måtte betale for det. I andre tilfeller vil kirkelig
7 fellesråd kunne kreve betaling etter nærmere regler godkjent av bispedømmerådet.
8 Denne regelen, som i dag fremgår av kirkeloven § 20, foreslås videreført uendret.

9 *Oppføring av ny kirke - § 31*

10 Kirkeloven § 21 gjelder godkjenning ved oppføring av ny kirke samt godkjenning ved
11 nedleggelse og ved ombygging og utvidelse av kirke. Dagens regler på dette området
12 foreslås videreført, men med den endringen at Kirkerådet overtar som
13 godkjenningsinstans der departementet nå har hatt denne oppgaven. Ombygging og
14 utvidelse av kirkene ivaretas i dag av biskopene etter delegasjon fra departementet, jf.
15 departementets brev til biskopene av 15. april 2000. Her foreslås det at myndigheten
16 legges direkte til biskopen i kirkeordningen og med mulighet for Kirkerådet til å gi
17 nærmere regler. Dette innebærer at det for eksempel vil kunne fastsettes en
18 klageordning som tilsvarende dagens hvor Riksantikvaren kan påklage biskopens
19 avgjørelse om å godkjenne ombygging eller utvidelse.

20 Bestemmelsen om at bygging ikke er tillatt nærmere kirke i spredtbygd område enn
21 60 meter uten tillatelse etter kirkeloven, er ikke aktuell å videreføre i kirkeordningen.
22 Hensynet til kirkens omgivelser vil måtte ivaretas gjennom annet lovverk som blant
23 annet plan- og bygningslovens regler.

24

25 **Kapittel 5. Regionale og nasjonale kirkelige organer**

26

27 Kapittel 5 skal erstatte kirkeloven kapittel 4. I all hovedsak er dagens oppgaver for og
28 sammensetning av de regionale og nasjonale kirkelige organer videreført. Kirkerådet
29 foreslår en ny organisering av Den norske kirkes økumeniske og internasjonale
30 samarbeid som medfører endring av dagens Mellomkirkelig råd.

31 *Bispedømmerådet - §§ 32–34*

32 Kirkerådet legger opp til å videreføre bestemmelsene om bispedømmerådets
33 sammensetning i kirkeordningen i denne omgang. Kirkerådet foreslår imidlertid at
34 bestemmelser om bispedømmerådets varamedlemmer tas direkte inn i
35 kirkeordningen, at det presiseres at alle leke medlemmer velges direkte og at reglene i
36 kirkeordningen § 16 tredje og fjerde ledd om plikt til å ta imot valg og fritak til
37 menighetsrådet gjøres tilsvarende gjeldende for bispedømmerådet.

38

39 Kirkerådet foreslår å ta inn en egen § 33 om bispedømmerådets adgang til å gi
40 lederen eller et arbeidsutvalg fullmakt til på saklig begrensede områder å treffe
41 avgjørelse i saker som skulle vært avgjort av rådet. Dette er en videreføring av

1 gjeldende rett som blir tydeliggjort gjennom en ny paragraf, etter mønster fra
2 tilsvarende bestemmelser om menighetsråd og kirkelig fellesråd.

3 *Kirkemøtet - §§ 35–36*

4 I likhet med bispedømmerådets sammensetning videreføres dagens sammensetning
5 av Kirkemøtet for valgperioden 2019–2023. Kirkerådet foreslår imidlertid at det
6 presiseres direkte i kirkeordningen § 35 at Bispemøtets preses og leder av Samisk
7 kirkeråd er medlemmer av Kirkemøtet. Det medfører ingen endringer i forhold til i
8 dag, ut over at bestemmelsene om dette flyttes fra underliggende regelverk inn i selve
9 kirkeordningen.

10
11 Kirkemøtets oppgaver vil fremgå i en rekke paragrafer i kirkeordningen, og noen
12 bestemmelser vil også være regulert av trossamfunnsloven. Paragraf 36 om
13 Kirkemøtets oppgaver inneholder derfor kun noen av Kirkemøtets oppgaver.
14 Kirkerådet foreslår i hovedsak å videreføre bestemmelsene om Kirkemøtets oppgaver,
15 men med noen endringer:

- 16 - Dagens bestemmelse om at Kirkemøtet «foreslår retningslinjer for kirkelig
17 inndeling» foreslås opphevet. Dette anses som overflødig når myndigheten til
18 å fastsette nærmere bestemmelser om endring i kirkelig inndeling samt navn
19 på kirke, sokn og prosti er lagt til Kirkemøtet. Se kapittel 2.
- 20 - Dagens bestemmelser i Kirkemøtets forretningsorden § 2-4 om at saker av
21 læremessig karakter skal forelegges Bispemøtet før behandling i Kirkemøtet,
22 foreslås tatt inn i selve kirkeordningen.

23 *Kirkerådet - §§ 37–38*

24 Kirkerådets sammensetning foreslås fastsatt i kirkeordningen § 38 i tråd med
25 Kirkemøtets vedtak i 2018, hvilket innebærer at rådet skal bestå av elleve leke
26 medlemmer, ett fra hvert bispedømme, en lek kirkelig tilsatt og fire prester valgt av
27 Kirkemøtet samt en biskop valg av Bispemøtet.

28
29 Kirkerådets oppgaver foreslås videreført i kirkeordningen § 38, men det foreslås å ta
30 inn en bestemmelse om at saker av læremessig karakter som avgjøres endelig av
31 Kirkerådet, må forelegges for Bispemøtet før endelig avgjørelse, i en parallell til
32 tilsvarende bestemmelser for Kirkemøtet. Hvis Kirkerådets vedtak ved andre gangs
33 behandling ikke er i samsvar med Bispemøtets siste tilrådning, oversendes saken til
34 Kirkemøtet for avgjørelse.

35 *Bispemøtet - § 39*

36 Kirkerådet foreslår å fastsette en ny formålsbestemmelse om Bispemøtet i
37 kirkeordningen § 40 annet ledd, som tydeliggjør det kollegiale aspektet ved
38 biskopenes tilsynstjeneste. Kirkerådet foreslår også å videreføre ordningen med at
39 Bispemøtet som hovedregel ikke kan binde den enkelte biskop i utøvelsen av egne
40 tjenestefunksjoner. Det åpnes likevel for at det i medhold av kirkeordningen kan
41 bestemmes særskilt unntak fra hovedregelen. Dette vil for eksempel være aktuelt i
42 tilfeller hvor Bispemøtet er gitt myndighet til å gi regler som har betydning for

1 biskopenes tjeneste. Det foreslås videre å gjøre dagens reglement for Bispemøtet
2 overflødig, ved å ta inn de viktigste bestemmelsene i kirkeordningen, i stedet for at
3 Kirkemøtet fortsatt skal gi nærmere regler. Det innebærer at det tas inn
4 bestemmelser om at Bispemøtet skal ha sekretær og at Bispemøtet fastsetter
5 nærmere forretningsorden for sin virksomhet i paragrafen.

6 Kirkemøtet tidligere har bestemt at Bispemøtet behandler læreklager og at også
7 klagenemnda kan melde saker til Bispemøtet. Dette tas derfor inni § 39.

8 *Den norske kirkes klagenemnd - §§ 40–41*

9 Kirkerådet foreslår å videreføre dagens sammensetning og oppgaver for Den norske
10 kirkes klagenemnd ved å ta inn bestemmelser om dette i kirkeordningen §§ 40 og 41.

11 *Samisk kirkeråd - §§ 42–43*

12 Kirkerådet foreslår å ta inn bestemmelser om Samisk kirkeråds sammensetning og
13 oppgaver i kirkeordningen §§ 42 og 43. Forslaget bygger på dagens sammensetning
14 og oppgavefordeling, slik det kommer til uttrykk i dagens Statutter for Samisk
15 kirkeråd.

16 *Mellomkirkelig råd i en ny tid – økumenikk og internasjonalt samarbeid*

17 Mellomkirkelig råd er i dag et organ valgt av Kirkemøtet, som har i oppdrag å ivareta
18 Den norske kirkes økumeniske og internasjonale relasjoner. Mellomkirkelig råd har
19 siden 1984 vært et råd under Kirkemøtet. Rammebetingelsene for økumenikk,
20 interreligiøs dialog og internasjonalt samarbeid har endret seg siden 1984, noe som
21 har gjort at disse oppgavene tydeligere har blitt et ansvar for hele kirken. Kirkerådet
22 foreslår derfor en ny organisering av Den norske kirkes økumeniske og internasjonale
23 samarbeid som innebærer at Mellomkirkelig råd endres til et fagutvalg, for eksempel
24 knyttet til både Kirkerådet og Bispemøtet. Endringen medfører at organet får en
25 tydeligere faglig rolle, samtidig som den demokratiske forankringen til saksfeltet
26 videreføres gjennom at viktige beslutninger fattes av Kirkerådet eller Kirkemøtet,
27 avhengig av sakstype.

28
29 Som følge av at Kirkerådet foreslår å endre Mellomkirkelig råds status til et fagutvalg,
30 anses det ikke som aktuelt å ta inn bestemmelser om rådet i kirkeordningen, men
31 Kirkerådet anser det som naturlig at Kirkemøtet fastsetter nærmere regler om
32 Mellomkirkelig råd.

33 *Ungdomsdemokrati - § 44*

34 Kirkerådet foreslår å regelfeste i kirkeordningen en struktur for
35 ungdomsmedvirkning i Den norske kirke. Forslaget inneholder en formålsparagraf,
36 bestemmelser om ungdomsting og ungdomsråd i hvert bispedømme samt
37 bestemmelser om et nasjonalt Ungdommens kirkemøte og et nasjonalt utvalg
38 foreslått kalt Den norske kirkes ungdomsutvalg. Forslaget innebærer en formalisering
39 av dagens ungdomsstruktur.

1 **Kapittel 6. Forskjellige bestemmelser**

2
3 Kapittel 6 i kirkeordningen skal erstatte nødvendige bestemmelser i kirkeloven
4 kapittel 5, som ikke er overflødige eller dekket andre steder.

5 *Rett og plikt til å delta i møte - § 45*

6 Kirkerådet foreslår å videreføre bestemmelser om møte- og stemmeplikt i kirkelige
7 organer, som i dag er fastsatt i kirkeloven, med ett unntak: Medlemmer i kirkelige
8 organer i ungdomsdemokratiet i Den norske kirke foreslås ikke å ha stemmeplikt.

9 *Prestenes, prostenes og biskopenes tjeneste - § 46*

10 Bestemmelsen er en videreføring av kirkeloven § 31 med unntak av annet ledd om at
11 «All prestetjeneste skal organiseres slik at prestene kan utøve sin tjeneste i samsvar
12 med ordinasjonens forutsetninger og forpliktelser.» Denne bestemmelsen er
13 videreført i forslag til ny trossamfunnslov § 14 annet ledd.

14 *Medlemskapsvilkår for tilsatte og ombud - § 47*

15 Som følge av at det ifølge lovutkastet til ny trossamfunnslov ikke lenger vil være
16 lovfestet en adgang til å fastsette et generelt medlemskapskrav for kirkelige ombud og
17 tilsatte i Den norske kirke, vil krav om medlemskap komme inn under de generelle
18 reglene i likestillings- og diskrimineringsloven. Kirkerådet legger likevel til grunn at
19 det er anledning til å fastsette medlemskapskrav for kirkelige ombud (f.eks.
20 menighetsrådsmedlemmer), og foreslår derfor å videreføre et slikt krav. Kirkerådet
21 foreslår også å fastsette i kirkeordningen at tilsettingsmyndigheten skal oppstille krav
22 om medlemskap i Den norske kirke for tilsetting i kirkelige stillinger som inneholder
23 et ansvar for kirkens lære, i tråd med adgangen i likestillings- og
24 diskrimineringsloven § 9. Biskopen vil i særlige tilfeller kunne dispensere fra kravet.
25 Samtidig foreslås det å fastsette i kirkeordningen at tilsettingsmyndigheten plikter å
26 vurdere om det er adgang til å oppstille et krav til medlemskap for andre kirkelige
27 stillinger.

28
29 Kirkeloven § 29 om at kirkelige organer kan kreve fremleggelse av
30 barneomsorgsattest fra personer som skal ha oppgaver knyttet til mindreårige, er
31 videreført med en tilsvarende bestemmelse for alle tros- og livssynssamfunn, i
32 trossamfunnsloven § 19. Kirkerådet legger til grunn at dagens praksis videreføres og
33 at hjemmelen i trossamfunnsloven er tilstrekkelig.

34 *Partssammensatt utvalg mm. - § 48*

35 For å sikre fortsatt gode ordninger for medbestemmelse for kirkelig tilsatte som har
36 kirkelig fellesråd og menighetsråd som arbeidsgiverorgan, foreslår Kirkerådet å
37 videreføre bestemmelsen fra kirkeloven § 35 med noen mindre endringer.

38
39 Forslaget søker å harmonisere bestemmelsen med den nye kommuneloven § 5-10.

40

1 Det presiseres at alle tilsatte er valgbare og stemmeberettigede til partssammensatte
2 utvalg, også de som eventuelt ikke er medlem av Den norske kirke.

3
4 Kirkerådet foreslår at bestemmelsen i kirkeloven § 35 annet ledd, ikke videreføres i
5 kirkeordningen, da den anses som overflødig. Det følger av rettssubjektene *soknets*
6 og *Den norske kirkes* private autonomi at deres organer, innenfor deres nærmere
7 ansvarsområde, vil kunne gi en arbeidsgiverorganisasjon fullmakt til å inngå og si
8 opp tariffavtale, samt å gi eller motta kollektiv arbeidsoppsigelse på vegne av
9 rettssubjektet. Kirkerådet mener det derfor er overflødig å videreføre slike
10 bestemmelser i kirkeordningen.

11 *Saksbehandlingsregler - § 49*

12 Kirkemøtet har gått inn for at forvaltningsloven, offentleglova og reglene om
13 offentlige organer i arkivloven fortsatt skal bestemmes i lov at skal gjelde for Den
14 norske kirke. Kirkerådet foreslår en bestemmelse også i kirkeordningen § 49 som
15 viderefører dette samt dagens særregler i habilitetsaker.

16
17 Kirkerådet foreslår å fastsette at mållova legges til grunn for den virksomheten som
18 drives av kirkelige organer. Dette er ment som en videreføring av tidligere rett, slik
19 den var frem til 1. januar 2017. Det innebærer at mållovas avgrensning for Den
20 norske kirkes del til å gjelde den administrative delen av virksomheten, samt
21 veiledning som vil være å finne i mållovas forarbeider, fortsatt vil ha betydning. Med
22 *den administrative delen av virksomheten* menes kontordrift.

23 *Endringsregler - § 50*

24 Videre foreslår Kirkerådet særskilte endringsregler for bestemmelsene i kapittel 1
25 *Den norske kirkes grunnlag*, etter modell fra Grunnloven. En slik prosedyre
26 innebærer at et endringsforslag kan fremsettes, men ikke tas til behandling i én
27 kirkemøteperiode. Først i neste periode, etter et valg, kan forslaget realitetsbehandles
28 og vedtas med 2/3 flertall. Det foreslås også særskilte endringsregler knyttet til de
29 bestemmelsene i kirkeordningen som regulerer Bispemøtets rolle som læreorgan
30 overfor Kirkemøtet og Kirkerådet. Endringer av disse bestemmelsene krever også 2/3
31 flertall. Øvrige bestemmelser i kirkeordningen kan endres ved alminnelig flertall.

32

1 Kirkeordning for Den norske kirke

2 Det følgende er ment som innspill/momenter som kan inngå i en 3 høringsuttalelse

4 Generelt

5 Kulturdepartementet forventes å fremme forslag til trossamfunnslov for Stortinget våren
6 2019.

7 I utkastet som var på høring 2017, var det foreslått å oppheve Kirkeloven og erstatte den
8 med et eget kapitel i den felles trossamfunnslov. Paragrafer som eksklusivt omhandler Dnk
9 foreslås redusert fra dagens 40 paragrafer til 9 paragrafer.

10 Regulerings av Dnk som ikke omfattes av trossamfunnsloven, må erstattes av regler vedtatt
11 av Kirkemøtet. Forslaget til trossamfunnslov har i egen paragraf foreslått at Kirkemøtet får
12 en slik kompetanse/myndighet.

13 Kirkerådet har i høringsforslaget som er sendt ut presisert at «Disse bestemmelser er ikke
14 ment å medføre endringer i dagens ordninger»

15 Vi anser dette som et godt og fornuftig grep av Kirkerådet.

16 Det er allikevel gjort enkelte mindre justeringer i forhold til dagens Kirkelov. «Dette er
17 oppdateringer av regelverk «i tråd med den utviklingen som har vært av blant annet for at
18 formuleringene skal de følge de endringene som har skjedd i kommunelovgivningen våren
19 2018. «Det sies også at «De konkrete endringsforslagene er beskrevet nærmere i
20 høringsdokumentet».

21 Vi konstaterer at dette ikke gjelder alle foreslåtte endringer. Det innebærer derfor ikke
22 ubetydelig grad av usikkerhet for motiveringen av endringene i enkelte paragrafer.

23 Vi er kjent med at dette kan skyldes hastverk i enkelte tilfelle, men velger å påpeke at dette
24 kan virke tilslørende og misvisende i enkelte tilfelle. Gjennomgående ser det ut til at
25 endringene verdimessig har medført:

- 26 • En viss svekkelse av/ nedtoning av demokrati som styringsform
- 27 • En økt frikobling av vigslede stillinger fra menighetens samlede oppdrag
- 28 • Styrking av Bispemøtet og Kirkemøtet
- 29 • Økt uklarhet på enkelte områder ved bruk av nye ord/begreper som ikke er forklart
30 verken i «forarbeider» eller i kirkeordningsteksten

31 Det er til dels krevende å tolke «den utvikling som har vært» som i høringsdokumentet
32 brukes som forklaring på de enkelte endringer.

33 Vi merker oss at denne beskrivelsen primært knyttes opp til endringer i kommuneloven, men
34 vil mene at beskrivelsen er mer relevant for en del av beskrivelsen i kap. 1.

35 Et viktig spørsmål blir derfor å se om kap 1 som er tilpasset den utviklingen som har vært, i
36 realiteten innebærer prinsipielle endringer i forhold til dagens kirkeordning.

1 Det er også viktig å stille det grunnleggende spørsmål:

2 *Innebærer den foreslåtte utforming av kapitel 1 i kirkeordningen **skranker** i utforming av*
3 *fremtidig kirkeordning?*

4 *Kirkemøtet har så langt vært opptatt av at de ikke har landet i spørsmålet om fremtidig*
5 *kirkeordning. Vil det foreslåtte kapitel i realiteten virke styrende/innsnevrende på fremtidige*
6 *veivalg?*

7 Vi vil melde en betydelig uro for at utforming av kapitel 1 og hastverket med å få dette på
8 plass kan også tolkes i en slik retning.

9 Det er helt avgjørende å få svar på om kapitel 1 slik det er utformet innebærer en
10 avgrensning av de modeller som har vært drøftet, f.eks. i forbindelse med «Veivalgssaken».

11

12 **Hovedsynspunkter på de enkelte kapitler**

13 **Kapitel 1 Den norske kirkes grunnlag**

14 *Generelt*

15 Dette kapitel er en nykonstruksjon . Det skal fange opp de bestemmelser som tidligere er
16 fastlagt bl.a. i Kongelovene fra 1687, om lære-grunnlaget. Det skal også fungere som
17 grunnlagsbestemmelser. Det er et særdeles viktig kapitel. Det har ikke tidligere vært ute på
18 høring, men har vært behandlet på Kirkemøtet og er utformet i en tett dialog med
19 Bispemøtet.

20 Dette kapitel vil legge klare «rammer» for hvordan andre deler av kirkeordningen forstås.
21 Det vil også kun kunne endres med 2/3 flertall.

22 Det krever klarhet og stringens i utformingen av dette kapitel.

23 *§ 1 Den norske kirkes læregrunnlag*

24 Dette er en nødvendig fastlegging av læregrunnlaget ettersom det er grunn til å anta at
25 trossamfunnsloven vil fastslå at «Kirkemøtet fastlegger kirkens grunnlag og lære»

26 Vi vil etterlyse en tydeligere formålsbestemmelse med dette kapitel.

27 Dagens Kirkelov har en formålsbestemmelse (§1) som handler om at lovens skal «legge til
28 rette for engasjement og stadig fornyelse av den evangelisk-lutherske folkekirke i Norge»

29 Dette kapitel har kun en oppstilling av oppgaver i §§ 3-5. Vi vil påpeke at den overordnende
30 forpliktelse som ligger for f.eks. alle organer, daglig ledere og andre som ikke er vigslet
31 er, derfor falt bort.

32 *§ 2 Den norske kirke som del av den verdensvide kirke*

33 En deskriptiv beskrivelse av det økumeniske fellesskap er tjenlig.

1 Vi har imidlertid et anliggende knyttet til om det er nødvendig og naturlig å «rettslig-gjøre»
2 den økumeniske forpliktelse på denne måten.

3 Utviklingen i bruken av eksempelvis «Porvoo avtalen» viser at dette kan bidra til å svekke
4 den demokratiske ledelse og styringsmodellen i Den norske kirke.

5 *§ 3 Dåp og tjeneste*

6 Vi har ingen kommentarer til denne paragraf

7 *§ 4: Den norske kirkes oppdrag.*

8 Generelt savner vi at man i kirkeordningen ivaretar formålsparagrafen i nåværende Kirkelov:
9 «Aktivt engasjement og stadig fornyelse i den evangelisk lutherske folkekirke i Norge»

10 Vi mener denne formålsparagraf ivaretar bredden og også at den gjelder alle organer som
11 opptrer i kraft av denne lov. Formuleringene i forslaget er deskriptive og ikke slitesterke nok
12 til å fange opp bredden i kirkens oppdrag i verden.

13 *§ 5: Tjenestefellesskap og de vigslede*

14 Denne paragraf anser vi for uklar og lite dekkende.

15 For det første er begrepet «tjenestefellesskap» lite klart og særdeles uklart i forhold til § 6.

16 Dernest mener vi kategoriseringen: frivillige, ansatte og vigslede ikke fanger opp det den
17 virkelighet vi trenger/ønsker å beskrive. Vi opplever det som et forsøk på å beskytte/skille
18 vigslede fra det å være ansatt- altså en egen kategori hevet over styringsorganer.

19 Vi mener dette bryter med den demokratiseringen som fant sted i 1997. Der ble soknene og
20 demokratiet overlatt ansvaret for de sentrale oppgavene i oppdraget – med unntak av
21 gudstjenestelivet.

22 Med den usikkerheten som har vært i Kirkemøtet mht. hvem som skal vigsles er vi også
23 kritiske til oppregningen av vigslede i denne paragrafen

24 I høringsdokumentet omtales positive sider ved «Folkekirkebegrepet», blant annet
25 «betegnelsen innebærer en vektlegging av den lokale menighet som en viktig del av
26 lokalsamfunnet og som en av institusjonene som er med å binde samfunnet sammen»

27 Dette er spesielt når begrepet er fjernet fra paragrafene i kap.1. Det må på plass.

28 Noen prinsipielle merknader til §§ 5 og 6:

29 Den styrings- og ledelsesmodellen som preger Dnk, er fremkommet gjennom en grundig
30 prosess i kirkelige og politiske organer.

31 Dette er fremkommet dels gjennom Kirkemøtets behandling av utredningen om «Embete og
32 råd» og dels gjennom utredningen om lærenemnda (NOU 1985:21)

33 Prinsippet om at styringsansvaret i kirken springer ut av menigheten og er helhetlig
34 forankret i menighetens valgte styringsorganer er bredt forankret. Det eneste guddommelig

1 gitte i hvordan kirken organiseres, er ut fra et luthersk ståsted at nådens ord og nådens
2 midler skal være offentlig hørbart og tilgjengelig i hvert sokn over hele landet.

3

4 Lovfestingen av de lokalkirkelige rådsorganer (1996) var en juridisk oppfølging av de
5 styringsprinsipper som var definert gjennom embete og råds-prosessen.

6 Den norske kirke s styringsmodell har vist seg å støte mot den anglikanske forståelse av
7 embetet. Den norske kirkes forståelse av menighetens helhetsansvar er på kollisjonskurs
8 med en anglikansk, mer hierarkisk forståelse der biskopens tjeneste forstås som et helhetlig
9 ledelsesembete.

10 Bispemøtet som har vært hoved-samtalepartner for Kirkerådet i utformingen av kapitel 1
11 (dette dokument) vedtok i 2004 en uttalelse som går langt i å identifisere embetet med
12 kirkens samlede oppdrag som ulike (vigslede) tjenester ivaretar ulike deler av.

13 Vi mener at det er denne forståelse som nå søkes fastlagt gjennom dette forslag til kap 1.

14 Det er de vigslede og ikke menigheten som har et helhetsansvar.

15 Dette innebærer en nedbygging av menighetens ansvar og gir sterke føringer for senere
16 utforming av kirkeordning.

17 Dette kommer blant annet til uttrykk i beskrivelsen av oppgaver:

18 Det heter i høringsdokumentet at «vigslede medarbeidere skal lede menigheten...»

19 Mens det i dagens tjenesteordninger heter at «...kateketen skal lede menighetens
20 undervisningstjenesten».

21 Vi mener at dette er uttrykk for et paradigmeskifte og ikke kun er en videreføring av dagens
22 kirkelige lovgivning

23 Vår konklusjon er derfor:

24 Kapittel 1 bygger ned menighetens helhetsansvar og styrker tilsvarende de vigslede stillinger
25 og biskopen.

26 Kapittel 1 vil derfor virke som en skranke når Kirkemøtet senere skal drøfte konkret utforming
27 av kirkeordning og utelukke enkelte modeller- f.eks. å legge et helhetlig ansvar for kirkelig
28 virksomhet (inklusive arbeidsgiveransvar) til soknets organer

29 *§ 6: Organisering av Dnk*

30 Vi merker oss at paragrafen har en annen overskrift i høringsdokumentet: «organisering og
31 ledelse»

32 Vi anser paragrafen svak mht. demokratiske verdier og prinsipper. Vi ber om at det tas inn
33 innledningsvis formuleringer som «Styring av Dnk på alle nivåer ivaretas av demokratiske
34 organer. Dette som uttrykk for det allmenne prestedømme.

1 Vi vil også påpeke en usikkerhet/ uklarhet når det i høringsdokumentet heter at «Dnk er
2 bundet sammen av felles bekjennelse, felles ordninger og ledelsesstruktur» Hva er denne
3 felles ledelsesstruktur? Er det biskopens tilsyn det vises til, eller ligger det mer i forståelsen?
4 Dette må klargjøres.

5 **Kap 2: Kirkelig inndeling, kirkens organer, medlemskap, kirkelige registre og kirkelig** 6 **stemmerett**

7 *§§ 9-14*

8 Vi er tilfreds med den videreføring av bestemmelser som foretas.

9 Vi vil imidlertid melde noe usikkerhet knyttet til to «nye «bestemmelser:

- 10 • Fastlegging av Kirkemøtet som «besluttende» organ. § 10
- 11 • Innføring av «valgmenigheter» i §13.

12 Vi er åpne for at dette er gode løsninger, men savner klarere definisjon og forklaring av
13 behovet. Når det gjelder «valgmenigheter» savner vi også klarere definisjoner og
14 konsekvenser.

15 Vi vil også melde en viss usikkerhet om poengteringen av soknet som «administrativ» ramme
16 om menighetslivet. Dersom dette er uttrykk for en ekklesiologi som legger mer vekt på
17 «kjernemenigheten» ber vi om at dette klargjøres.

18 **Kap 3: Virksomheten i soknet. Soknets organer og deres oppgavefordeling m.m.**

19 Det heter i høringsdokumentet «Det foreslås mindre justeringer i enkelte paragrafer i dette
20 kapitlet- oppdateringer som følger av endringer i annet lovverk. Reglene om
21 menighetsmøtet og reglene for formene for menighetsrådets og kirkelig fellesråds
22 virksomhet videreføres»

23 *Det foretas imidlertid materielle endringer det ikke gis begrunnelse for.*

24

25 *§ 15 Soknets organer*

26 Helt nytt i denne paragrafen er at det ifølge 2. ledd kan etableres et felles menighetsråd
27 «innenfor en og samme kommune».

28 Begrunnelsen for dette er ifølge at det i mange tilfelle har vist seg vellykket- uten at det sies
29 noe om hvilke oppgaver som skal løses. Her lovhemler man et menighetsrådenes fellesråd
30 innenfor kommuner som fra før av har et kirkelig fellesråd (jfr §25)

31 Dersom begrunnelsen er å etablere et organ som oppfyller oppgavene i § 20:
32 Menighetsrådets oppgaver, bør dette uttrykkelig sies.

33 Dersom begrunnelsen også er (slik det har fungert enkelte steder) å gi hjemmel til felles
34 menighetsråd fordi det er knyttet usikkerhet til å nedlegge soknet, bør dette også uttrykkelig
35 omtales som begrunnelse.

1 .

2 *§ 21 og 22 Menighetsmøtet*

3 Vi stiller spørsmål om tilføyelsen som er gjort om «Biskop, prosten og soknepresten kan
4 ta del i møtet..» er nødvendig å ta inn. Begrunnelse gis ikke. Det kan tyde på at frykten for at
5 lekfolk skal drøfte spørsmål uten at geistligheten er tilstede fortsatt er utbredt..

6 Vi registrer også at man nå tydeliggjør at Kirkemøtets myndighet tydeliggjøres. Det
7 bestemmer når menighetsmøtet skal fatte avgjørelse. Vi ser behovet ut fra diskusjonen i
8 etterkant av vedtaket om likekjønnet vigsel, men er ikke uten videre begeistret for den
9 innsnevringen i lokaldemokratiet som endringen representerer.

10 *§ 25 Kirkelig fellesråds oppgaver*

11 Vi er tilfreds med utformingen av denne paragrafen, men vil minne om at siste ledd (som
12 ved en «glipp» er fjernet), må på plass .

13 Vi vil også minne om at dette ledd kan benyttes som alternativ til den tilføyelsen som er gjort
14 i § 15 om «felles menighetsråd».

15

16 **Kap 4 Kirker**

17 Vi registrer at man viderefører dagens bestemmelser i hovedsak, men bytter ut
18 departementet med Kirkerådet.

19 Det er naturlig, men samtidig er det i dette kapitel vi merker en ambisjon i Kirkerådet i å
20 gripe lenger inn i kirkelig fellesråds ansvar enn det departementet har gjort.

21 Vi vil minne om at intensjonen om å styrke soknet på dette område kanskje først og fremst
22 betyr å styrke fellesrådet. Særlig er dette knyttet til disponering og utleie av kirkebygg.

23 Vi imøteser en grundig høringsrunde før KR/KM foreslår endringer.

24

25 **Kap 5: Regionale og nasjonale kirkelige organer**

26 Vi ser dette kapitel i hovedsak som en videreføring av dagens bestemmelser, men vil påpeke
27 følgende endringer:

28 *§ 36 Kirkemøtets oppgaver*

29 I denne paragraf har man valgt å regulere forholdet mellom Bispemøtet og Kirkemøtet inn i
30 selve kirkeordningen.

31 Vi har ikke sterke oppfatninger om dette, men det inngår i tendensen til å tydeliggjøre BM
32 myndighet.

33 Tilsvarende tydeliggjøring er ikke gjort på områder som ville styrket eksempelvis soknet

34 *§ 38 Kirkerådets oppgaver*

- 1 Tilsvarende tydeliggjøring er gjort av BM i forhold til KR. Vi kan ikke se at det er gitt
2 tilstrekkelig begrunnelse for denne tydeliggjøring i kirkeordningen.
- 3 *§ 39 Bispemøtet*
- 4 Det heter her at «Kirkerådet har foretatt en oppdatering av ordlyden slik at paragrafen
5 bringes i tråd med dagens rettstilstand (!)»
- 6 Denne oppdateringen i forhold til dagens rettstilstand innebærer at «Bispemøtet skal utøve
7 tilsyn med og pastoralt lederskap i Den norske kirke»
- 8 Vi er grunnleggende usikker på om dette er Bispemøtets ansvar og ikke den enkelte biskops
9 ansvar. Vi registrer en utvikling i retning av «House of bishops» som jo er en viktig del av den
10 anglikanske kirke, men så langt ikke har vært en del av vår kirkeordning. Vi imøteser en
11 nærmere utredning på dette punkt.
- 12 Tilsvarende mener vi at det er en uting at uttrykket «pastoralt lederskap» brukes uten
13 nærmere presisering. Det bør derfor fjernes fra paragrafen.
- 14 **Kap 6: Forskjellige bestemmelser**
- 15 *§ 48 Partssammensatte utvalg mm*
- 16 Vi reiser spørsmål om de endringer som er gjort i § 48 er nødvendige.
- 17 For det første vil vi stille spørsmål om Kirkemøtet har hjemmel til å instruere soknets organer
18 på denne måten.
- 19 Dette reguleres i avtaler mellom partene.
- 20 *Dersom* man lander på at det skal reguleres i Kirkeordningen stiller vi oss spørrende til
21 hvorfor man nettopp på dette punkt følger endringer i kommuneloven, og ikke følger opp
22 endringer på andre områder.
- 23
- 24
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30
- 31
- 32

1
2
3 **Høring på Kirkeordning for Den norske kirke**
4
5

6 Kulturdepartementet forventes å fremme forslag til trossamfunnslov for Stortinget våren 2019. I
7 utkastet som var på høring 2017, var det foreslått å oppheve Kirkeloven og erstatte den med et eget
8 kapittel i den felles trossamfunnslov. Paragrafer som eksklusivt omhandler Dnk foreslås redusert fra
9 dagens 40 paragrafer til 9 paragrafer.

10 Reguleringer av Dnk som ikke omfattes av trossamfunnsloven, må erstattes av regler vedtatt av
11 Kirkemøtet. Forslaget til trossamfunnslov har i egen paragraf foreslått at Kirkemøtet får en slik
12 kompetanse/myndighet.

13 Kirkerådet har i høringsforslaget som er sendt ut presisert at «Disse bestemmelser er ikke ment å
14 medføre endringer i dagens ordninger».

15 I og med at vi ikke vet hva resultatet av behandlingen i Stortinget vil resultere i, så anser KFiO dette som
16 et nødvendig grep av Kirkerådet. Det er viktig at vi har et regelverk å gå ut fra, uansett hvordan ny lov
17 blir i sin endelige form. Det ville være problematisk å havne i et «styringsvakuum».

18 Men det bør presiseres at dette er en overgangsordning som skal endres på i forhold til det endelige
19 resultatet i loven.

20
21 Hvordan vi blir nødt til å organisere oss må vi så gå løs på å diskutere når vi vet hva resultatet blir. Det vil uansett
22 være nødvendig å gjennomgå alle ordninger for å kvitte oss med den dobbel-organisering som preger Dnk i dag.

23 Til § 28 Forvaltning og begrensning av rådighet, vil KFiO anføre:

24 Med de utfordringer som KfiO står overfor de kommende år er det viktig at ordninger ikke stenger for relevante
25 løsninger. Både salg og langtidsutleie av kirkebygg er alternativer som KfiO må ha mulighet til å vurdere for å
26 vedlikeholde, pusse opp eller bygge nye kirker. Det bør også skapes ordninger som gir mulighet for å oppta lån
27 knyttet til forvaltning av bygg.

28 Til § 50 *Endringsregler*, vil KFiO anføre:

29 Når disse reglene for kirkeordning skal sørge for at vi er forberedt på alle varianter av utfallet av ny lov slik at vi
30 unngår et styringsvakuum så er det litt rart at det for den første grundige gjennomgang av kirkeordning etter den nye
31 loven, skal legges så høye skranker på en ordningsendring. Både behandling i to perioder og 2/3 dels flertall virker
32 som en «taktikk» for ikke å få til endringer av «dagens situasjon» i framtiden.

33
34 ***Forslagsstiller:***

35 ***Geir Magnus Walderhaug, Kampen menighet***
36